

Šį informacinį dokumentą 2016 m. balandžio 22 d. priėmė Europos architektų tarybos (EAT) generalinė asamblėja. Tai 2005 m. lapkričio 19 d. Liuksemburge EAT generalinės asamblėjos priimto dokumento atnaujinta versija.

Jo turinys EAT organizacijoms narėms neprivalomas. Tai informacinis dokumentas, skirtas ieškoti informacijos tuo atveju, jei organizacijos narės peržiūri arba rašo etikos kodeksą savo reikmėms.

EUROPOS ARCHITEKTŲ TARYBA (EAT)

ARCHITEKTŪROS PASLAUGŲ TEIKĖJŲ

EUROPOS ETIKOS KODEKSAS

2016 m.

Architektūros paslaugų teikėjų etikos kodeksas

Ši etikos kodeksą sudarė EAT, vadovaudamasi direktyva dėl paslaugų vidaus rinkoje¹ (2006/123/EC), toliau – SIM direktyva (angl. SIM – *Services in the Internal Market*). Jis nėra teisiškai privalomas, nebent taip nurodytų Europos Sąjunga arba nacionaliniai teisės aktai, arba sutartis tarp architektūros paslaugų teikėjo ir kliento ar kito vartotojo, arba kitais viešosios ar privačios teisės atvejais. Kadangi aplinkybės, kuriomis etikos kodeksas gali būti teisiškai privalomas, labai skiriasi, Europos architektų taryba neprisiima atsakomybės už šio kodekso naudojimą privačioje teisėje.

Pagrindiniai principai

Šio kodekso principai ir juos aiškinantis bei iliustruojantis kodekso pritaikymas turi būti suprantami ir interpretuojami vadovaujantis šiais pagrindiniais principais:

- Europos Sąjungos profesionalūs architektūros paslaugų teikėjai privalo būti ištikimi aukščiausiems nepriklausomumo, nešališkumo, sąžiningumo, kompetencijos ir profesionalumo standartams ir siekti, kad jų projektai, techniniai sprendimai ir teikiamos paslaugos būtų pačios aukščiausios kokybės;
- profesionalūs architektūros paslaugų teikėjai privalo suteikti visuomenei ypatingų ir unikalių žinių, parodyti profesinį meistriškumą ir talentą, būtinus urbanistinės aplinkos plėtrai bei toms bendruomenėms ir kultūroms, kuriose toji plėtra vykdoma.

Įvadas

Toliau pateikiami esminiai etikos principai ir jų taikymas pagal SIM direktyvą (2006/123/EC), kuriais, vykdydami savo įsipareigojimus, turi vadovautis architektūros paslaugų teikėjai Europos Sąjungoje, teikdami architektūros paslaugas ne įsisteigimo šalyje.

Jie taikomi visoms profesinės veiklos sritims, kad ir kur tokia veikla būtų vykdoma, ir numato atsakomybę visuomenei, klientams ir tiems, kurie naudojami pastatais, statybos pramonės įmonėms ir architektūros menui ir mokslui – žinių ir kūrybos sąjungai, kuri taps rytojaus paveldu bei šios profesijos atstovų palikimu visuomenei.

Ne kiekvienas architektūros paslaugų teikėjo nusižengimas arba šio kodekso principų ar jų taikymo reikalavimų nesilaikymas nebūtinai bus motyvas ieškiniui ar drausminei bylai. Tačiau į šiame kodekse nurodytų gairių nesilaikymą bus atsižvelgiama, jeigu prireiktų nagrinėti architektūros paslaugų teikėjo elgesį ar tikrinti jo kompetenciją.

¹ Konkrečiai 37 (1) straipsnis, kuriame sakoma: „Bendradarbiaudamos su Komisija, šalys narės imasi papildomų priemonių skatinti *profesinių įstaigų, organizacijų ir asociacijų elgesio kodeksų, kad būtų lengviau teikti paslaugas arba teikėjui įsisteigti kitoje šalyje narėje, rengimą Bendrijos lygiu, laikantis Bendrijos teisės aktų.*“

1 principas

Bendrieji įsipareigojimai – integralumas, kompetencija ir profesionalumas

Vykdamas savo, kaip **Europos liberalios profesijos** atstovų, pareigas, visų architektūros paslaugų teikėjų kalbos ir veiksmai yra sąžiningi.

Visi architektūros paslaugų teikėjai turi sistemingų žinių bagažą, yra gerai susipažinę su menų teorija, gamtos mokslais bei architektūros verslu ir visa tai įgiję mokymosi proceso metu, atlikdami tyrimus, semdamiesi praktinės patirties, nuolat tobulindami savo profesinius įgūdžius ir kaupdami patirtį. Visa tai turi įtikinti visuomenę, kad, paskyrus architektūros paslaugų teikėją teikti profesines paslaugas, jis atitiks visus reikiamus standartus. Visų laisvo architektūros paslaugų teikimo dalyvių kvalifikacija turi būti įvertinta ir pripažinta vadovaujantis atitinkamais konkrečios šalies ir ES paslaugų teikimo teisės aktais, įskaitant 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (toliau – Kvalifikacijų direktyvos (2005/36/EC)). Europos architektų taryba laikosi nuostatos, kad šis lygis pasiekiamas mažiausiai penkerius metus studijuojant architektūrą universiteto (ar lygiavertės aukštosios mokyklos) dieniniame skyriuje, paskui mažiausiai dvejus metus semiantis praktinės patirties savo profesijos srityje, dirbant visu etatu (arba lygiavertį laikotarpį), kad, tapdamas architekto profesijos atstovu, toks asmuo galėtų tinkamai teikti visas jam priderančias architektūros paslaugas.

Be to, visi architektūros paslaugų teikėjai palaiko ir gilina architektūros meno ir mokslo žinias, gerbia architektūros harmonijos visumą, prisideda prie jos plėtros ir teikia pirmenybę profesionaliems specialisto sprendimams, o ne kitiems motyvams, likdami ištikimi menui, mokslui ir architektūrai.

Taikymas

- 1.1 Visi architektūros paslaugų teikėjai užtikrina nuolatinį profesinių žinių palaikymą ir gilinimą bei kvalifikacijos kėlimą visose su jų praktine veikla susijusiose srityse. (Nuoroda: Kvalifikacijų direktyvos (2005/36/EC) 22(b)² straipsnis ir konstatuojamoji dalis 39³.)
- 1.2 Visi architektūros paslaugų teikėjai nuolat stengiasi kelti meistriškumo lygį visose svarbiose srityse, įskaitant savišviatą architektūros srityje, tyrimus, mokymus, projektavimą, technologijas, statybos metodus ir praktiką.
- 1.3 Visi architektūros paslaugų teikėjai užtikrina, kad būtų parengtos tinkamos ir efektyvios vidaus taisyklės ir metodikos, įskaitant stebėsenos ir pertvarkymo procedūras, taip pat turi pakankamai kvalifikuoto priežiūros personalo, kuris užtikrintų, kad architektūros paslaugų teikėjai laiku ir efektyviai vykdo savo įsipareigojimus. (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) 26(1)⁴ straipsnis.)
- 1.4 Kai darbus architektūros paslaugų teikėjo vardu vykdo samdomas darbuotojas ar kitas asmuo, tiesiogiai vadovaujant architektūros paslaugų teikėjui, tokių paslaugų teikėjas yra atsakingas už tai, kad toks asmuo kompetentingai atliks patikėtą užduotį ir bus deramai prižiūrimas.
- 1.5 Visi architektūros paslaugų teikėjai turi teisę atsisakyti architektūros paslaugų teikimo ar darbo sutarties, užuot paklusus reikalavimams nepagrįstai nusižengti savo profesiniams principams.

² Straipsnyje 22(b) sakoma: „Pagal kiekvienos šalies narės nustatytą tvarką tęstinis rengimas turi užtikrinti, kad studijas baigę asmenys, kurių profesinė kvalifikacija apibrėžiama III skyriuje „Apibrėžimai“, gebėtų tobulinti savo žinias, įgūdžius ir kompetencijas bei neatsilikti nuo profesijos raidos ir užsiimtų saugia bei veiksminga praktika.“

³ Konstatuojamojoje 39 dalyje sakoma: „Siekiant paspartinti technologinius pokyčius ir mokslo pažangą, daugeliui profesijų labai svarbus mokymasis visą gyvenimą. Šia prasme šalys narės savo nuožiūra patvirtina išsamias nuostatas, pagal kurias nuolat tinkamai mokymiesi specialistai neatsiliks nuo technikos ir mokslo pažangos.“

⁴ 26(1) straipsnyje sakoma: „Bendradarbiaudamos su Komisija, šalys narės įmasi papildomų priemonių, skirtų paslaugų teikėjams paskatinti savanoriškai imtis veiksmų, siekiant užtikrinti paslaugų teikimo kokybę, ypač taikant vieną šių metodų:

(a) nepriklausomų ar akredituotų organizacijų atliekamas jų veiklos sertifikavimas arba vertinimas;

(b) savo kokybės chartijos sudarymas arba dalyvavimas Bendrijos lygiu sudarytose profesinių organizacijų kokybės chartijose arba jų ženklų naudojimas.“

1.6 Architektūros paslaugų teikėjas neteikia pasiūlymo dėl atlyginimo tol, kol neturi pakankamai informacijos apie projekto pobūdį ir apimtį, kad galėtų parengti tokį pasiūlymą, kuris adekvačiai padengtų darbų ar suteiktų paslaugų išlaidas. Bet koks pasiūlymas dėl atlyginimo grindžiamas vienu ar keletu toliau išvardytų veiksmų (nuoroda: SIM direktyvos 22(3)⁵ straipsnis), jeigu tai neprieštarauja įstatymams:

- apmokestinimo skaičiavimo metodu, nustatytu nacionalinės teisės aktais;
- nepriklausomu atlyginimų tarifu pagal turimus ankstesnius duomenis;
- žmogaus darbo valandomis išreikšto (matuojamo) išdirbio lentele;
- valandiniu įkainiu, įskaitant veiklos išlaidas ir atlyginimus bei atitinkamą pelno ir rizikos maržą;
- nustatyta ar apskaičiuota vienkartinė išmoka pagal žmogaus darbo valandas ir kitus išdirbius, įskaitant įrodomas veiklos išlaidas ir atlyginimus bei atitinkamą pelno ir rizikos maržą, leidžiančius vėl investuoti į mokymą ir įrenginius.

Derantis dėl sutarties pasirašymo nėra vienas architektūros paslaugų teikėjas neperžiūri ir nekeičia savo pasiūlymo dėl atlyginimo dydžio, sužinojęs kito paslaugų teikėjo siūlomą atlyginimą už tą patį darbą ar paslaugas.

Šis reikalavimas skirtas tam, kad būtų galima apsaugoti klientą ir visuomenę nuo architektūros paslaugų teikėjo nesąžiningo įkainių mažinimo.

2 principas

Įsipareigojimai visuomenės labui

Visi architektūros paslaugų teikėjai visuomenės labui privalo griežtai laikytis jų profesinę veiklą, darbą ir paslaugas, už kurias jie yra atsakingi, reglamentuojančių įstatymų dvasios ir raidės, įvertinti savo profesinės veiklos poveikį visuomenei ir aplinkai atliekant šį darbą ir teikiant šias paslaugas.

⁵ Straipsnyje 22(3) sakoma: „Šalys narės užtikrina, kad paslaugų gavėjo prašymu paslaugų teikėjai teiktų šią papildomą informaciją:

(a) kai teikėjas nėra iš anksto nustatęs kainos tam tikrai paslaugų rūšiai, paslaugos kainą arba, jei tikslios kainos pateikti neįmanoma, kainos apskaičiavimo metodą, kad gavėjas galėtų ją patikrinti, arba išsamią sąmatą;

(b) reglamentuojamųjų profesijų atveju – nuorodą į įsisteigimo šalyje narėje taikomas profesines taisykles ir būdus, kaip jas rasti;

(c) informaciją apie jų įvairiapusišką veiklą ir partnerystes, tiesiogiai susijusias su nagrinėjamosiomis paslaugomis ir priemonėmis interesų konfliktui išvengti. Toji informacija turi būti bet kokiame informaciniame dokumente, kuriame teikėjai pateikia išsamų savo paslaugų aprašymą;

(d) elgesio kodeksus, kurie taikomi teikėjui, ir adresą, kuriuo juos galima rasti elektroninėmis priemonėmis, ir nurodant kalbas, kuriomis kodeksai pateikiami;

(e) kai teikėjui taikomas elgesio kodeksas arba jis yra profesinės asociacijos arba profesinės organizacijos, numatančios ginčų sprendimo ne teismo tvarka galimybę, narys, su tuo susijusią informaciją. Teikėjas nurodo, kaip gauti išsamią informaciją apie ginčų sprendimo ne teismo tvarka ypatumus ir sąlygas.“

Taikymas

- 2.1 Visi architektūros paslaugų teikėjai privalo gerbti ir padėti išsaugoti bei puoselėti visuomenės, kuriai jie projektuoja pastatus, aplinką ir vertybių sistemą, gamos bei kultūros paveldą. Kurdami aukščiausios kokybės projektus, jie stengiasi ne tik nuosekliai gerinti aplinką, bet ir bendruomenės gyvenimo kokybę bei gyvenamąją teritoriją, ypač atsižvelgdami į efektyvų žaliavų naudojimą. Jis apima energijos taupymą, vandens konservavimą, atliekų ir išmetamojo anglies dioksido kiekio mažinimą pasaulio klimato kaitos kontekste, suvokiant savo darbo įtaką visiems tiems, kurie, tikėtina, naudosis jų darbo rezultatais arba jais gėrėsis.
- 2.2 Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas neteikia, nereklamuoja ir nepristato klaidinančios ir apgaulingos informacijos apie save ar savo profesines paslaugas bei neleidžia taip elgtis kitiems, nepriklausomai nuo to, kieno vardu veikiama. (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) straipsnis 24(2)⁶.)
- 2.3 Architektūros paslaugų teikėjai visuomet stengiasi vengti su jų profesiniais įsipareigojimais nesuderinamų situacijų arba situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo. (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) straipsnis 25(2)⁷.)
- 2.4 Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas nerengia jokie raštiško ar kitokio pobūdžio dokumento, neremia jo rengimo ir nesutinka su juo, jei dokumentas prieštarauja turimai informacijai ar profesionaliai nuomonei, arba jei žinoma, kad toks dokumentas yra klaidinantis ar neobjektyvus kitų atžvilgiu, ar kaip nors kitaip diskredituojantis profesiją, klientą ar vartotoją.
- 2.5 Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas neremia, neskatina ir nesutinka su jokiais veiksmais, kurie galėtų padėti įvykdyti nusikaltimą ar paskatinti neetišką elgesį, arba gali būti norima nuslėpti ar užmaskuoti finansinių ar išdo operacijų klaidas ar pažeidimus.
- 2.6 Visi architektūros paslaugų teikėjai laikosi šio etikos kodekso, taip pat ir etikos kodeksų bei įstatymų, taikytinų priimančioje valstybėje teikiamoms ar numatytoms teikti architektūros paslaugoms.

⁶ Straipsnyje 24(2) sakoma: „Šalys narės užtikrina, kad reglamentuojamųjų profesijų komercinė informacija atitiktų profesines taisykles, suderintas su Bendrijos teisės reikalavimais, visų pirma susijusias su profesijos nepriklausomumu, orumu ir sąžiningumu, taip pat profesinės paslapties saugojimu, atsižvelgiant į kiekvienos profesijos specifinį pobūdį. *Profesinės komercinės informacijos taisyklės turi būti nediskriminacinės, pateisinamos svarbiais visuomenės interesais ir proporcingos.*“

⁷ Straipsnyje 24(2) sakoma: „Jeigu įvairialypei veiklai tarp paslaugų teikėjų, nurodytų 1 paragrafo (a) ir (b) punktuose, išduodami leidimai, šalys narės užtikrina, kad:

(a) būtų išvengta interesų konfliktų ir tam tikrų veiklos rūšių nesuderinamumo;

(b) būtų užtikrintas tam tikroms veiklos rūšims būtinas nepriklausomumas ir nešališkumas;

(c) pagrindinės skirtingų veiklos rūšių profesinės etikos ir elgesio taisyklės būtų suderinamos vienos su kitomis, ypač kalbant apie profesinių paslaptių saugojimą.“

3 principas

Įsipareigojimai klientui

Visi architektūros paslaugų teikėjai įsipareigoja savo klientams ištikimai, sąžiningai, kompetentingai, profesionaliai atlikti darbą ir teikti paslaugas, būti nepriklausomi, nešališki ir dori, dirbantys rūpestingai, kvalifikuotai ir stropiai. Visi architektūros paslaugų teikėjai turi priimti objektyvius ir nešališkus sprendimus. Teikdami visas profesines paslaugas, jie atsižvelgia į atitinkamas technines ir profesines normas. Nepriklausomas, nešališkas, moksliniais pagrindais paremtas profesionalus sprendimas yra viršesnis už bet kokią kitą motyvą, liekant ištikimiems architektūros menui, mokslui ir verslui.

3.1 Visi architektūros paslaugų teikėjai pagarbiai žiūri į savo kliento ar potencialaus vartotojo poreikius ir reikalavimus, jei šie poreikiai ir reikalavimai neprieštarauja šio kodekso principams ir jų taikymui. Tuo atveju, jei yra ar numanomas koks nors prieštaravimas, architektūros paslaugų teikėjas apie tai nedelsdamas informuoja klientą arba, jei reikia, vartotoją.

Jeigu aiškiai nesusitarta kitaip, tuomet architektūros paslaugų teikėjas turi arba prisiderinti prie poreikių ir vykdyti reikalavimus, arba tuojau pat atsisakyti atitinkamos architektūros paslaugų teikimo ar samdos sutarties.

3.2 Visi architektūros paslaugų teikėjai imasi tik tokio su savo profesija susijusio darbo, kuriuo jie gali parodyti, kad turi reikiamų žinių ir sugebėjimų (vadovaujantis Kvalifikacijų direktyva 2005/36/EC), taip pat (jei reikia), kad už konkrečią paslaugą sutartas atlyginimas įgalina ar įgalins apsirūpinti pakankamais finansiniais ir techniniais ištekliais, leidžiančiais įvykdyti savo įsipareigojimus klientams.

Šis įpareigojimas galioja ir tuomet, kai architektūros paslaugų teikėjas, klientas ar bet kuris esamas ar būsimas vartotojas samdo konsultantus asmeniškai ar savo vardu. Bet koks architektūros paslaugų teikėjo samdomas konsultantas turi būti kvalifikuotas specialistas, įgijęs reikiamą išsilavinimą, turintis praktinio darbo patirties ar patirties konkrečiose srityse.

3.3 Visiems architektūros paslaugų teikėjams už atliktą darbą atsilyginama tik mokant atlyginimus ir suteikiant papildomas lengvatas ir privilegijas, kaip numatyta atitinkamoje architektūros paslaugų teikimo ar samdos sutartyje.

3.4 Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas nesiūlo jokių skatinimo priemonių ar pinigų tam, kad gautų užsakymų, nepriima jų iš projekto ar statybos vadybininkų, inspektorių ar kitų kliento, esamo ar būsimą vartotojo atstovų, rangovų, specialius darbus vykdančių rangovų, produkcijos tiekėjų ar kitų asmenų ir nesiūlo jiems jokių skatinimo priemonių ar pinigų, kad galėtų gauti slaptos naudos.

3.5 Visi architektūros paslaugų teikėjai iš karto atskleidžia klientams, esamiems ar būsimiems vartotojams, rangovams ar bet kuriam kitam atitinkamam asmeniui ar organizacijai visas svarbias aplinkybes, kurios jiems tampa žinomos ir kurios gali sukelti interesų konfliktą arba, bet kurio iš paminėtų asmenų nuomone, galėtų būti traktuojamos kaip galinčios sukelti interesų konfliktą. Jie užtikrina, kad, leidus tęsti darbą, tokios aplinkybės neigiamai nepaveiks šio asmens ar organizacijos interesų ir netrukdyt architektūros paslaugų teikėjui atlikti savo pareigų, ypač tuomet, kai reikia priimti sprendimą dėl sutarties vykdymo.

- 3.6 Visi architektūros paslaugų teikėjai savo klientams ir bet kuriems esamiems ar būsimiems vartotojams suteikia nepriklausomą, nešališką konsultaciją.
- 3.7 Architektūros paslaugų teikėjo samdos sąlygos aptariamos su klientu ir įtraukiamos į raštu sudaromą sutartį. Joje nurodoma:
- darbo ar paslaugų apimtis;
  - įsipareigojimų pasiskirstymas ir jų apribojimai;
  - projekto, darbo ar paslaugų biudžetas ar kita išlaidų riba;
  - už darbą ar paslaugas mokamas atlyginimas, jo skaičiavimo metodika (jei taikoma) ir etapas (-ai), kai jis bus mokamas;
  - sutarties nutraukimą pateisinančios aplinkybės.
- 3.8 Visi architektūros paslaugų teikėjai laikosi įsipareigojimo saugoti savo klientų, kitų asmenų ar būsimų vartotojų paslaptis ir konfidencialią informaciją ir neatskleisti jos be išankstinio raštiško kliento ar atitinkamos šalies sutikimo, nebent to reikalauja įstatymai.
- 3.9 Visi architektūros paslaugų teikėjai atlieka savo darbą profesionaliai, kompetentingai, rūpestingai ir stropiai.
- 3.10 Visi architektūros paslaugų teikėjai atlieka savo darbą profesionaliai, be priežasties nevēluodami ir, kiek tai nuo jų priklauso, per sutartą priimtina laikotarpį.
- 3.11 Visi architektūros paslaugų teikėjai nuolat informuoja savo klientą apie kliento vardu atliekamų darbų ar paslaugų teikimo eigą ir apie bet kokias kylančias problemas, kurios gali turėti įtakos tų darbų ir paslaugų kokybei ar kainai arba išlaidoms, susijusioms su projektavimo darbais, ypač tuomet, kai klientas yra nustatęs apribojimus kokybei ir kainai.
- 3.12 Visi architektūros paslaugų teikėjai visą laiką naudojami profesinės civilinės atsakomybės draudimu, kurio suma ir terminas būtų pakankami architektūros paslaugų teikėjo potencialiems įsipareigojimams padengti, įvertinus projektų apimtį ir apsiimtą darbą ar paslaugas. (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) straipsnis 23(1)⁸.)

⁸ Straipsnyje 23(1) sakoma: „Šalys narės gali užtikrinti, kad teikėjai, kurių paslaugos yra susijusios su *tiesiogine ir konkrečia rizika* gavėjo ar *trečiojo asmens* sveikatai ar saugumu arba gavėjo finansiniam *saugumui*, įsigytų profesinės *atsakomybės* draudimą, atitinkantį rizikos pobūdį ir dydį, arba pateiktų garantiją ar panašią priemonę, kurios būtų lygiavertės arba savo paskirtimi iš esmės atitiktų draudimą.“

3.13 Visi architektūros paslaugų teikėjai greitai ir pagarbiai raštu nagrinėja skundus. (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) straipsnis 27(1)⁹.)

3.14 Visi architektūros paslaugų teikėjai supažindina klientus su galiojančia konfliktų ar ginčų sprendimo tvarka (kuri numatyta ar nenumatyta paslaugų teikėjo samdos sutartyje): susitaikymu, tarpininkavimu, arbitražu ar bet kokiais kitais ginčų sprendimo būdais, nesikreipiant į kompetentingą teisumą. (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) straipsnis 27(1)¹⁰.)

4 principas

Įsipareigojimai profesijai

Visi architektūros paslaugų teikėjai įsipareigoja remti nepriklausomumą, nešališkumą, ginti profesijos garbę ir orumą, elgtis taip, kad būtų gerbiamos kitų asmenų teisėtos teisės ir interesai, be to, įsipareigoja pripažinti savo kolegų profesinius siekius ir indėlį bei gerbti jų teises.

Visi architektūros paslaugų teikėjai taip pat pripažįsta kitų asmenų (pavyzdžiui, darbuotojų, klientų, miesto planuotojų, kraštovaizdžio architektų, kitų architektų, profesionalių įvairių sričių firmų ar įmonių, menininkų, interjero dizainerių, statybų ir techninės priežiūros inžinierių, statybų ekonomistų, specializuotų rangovų, rangovų ir kitų projekto komandos narių) įnašą į savo darbą ir paslaugas.

Taikymas

4.1 Visi architektūros paslaugų teikėjai plėtoja savo profesinę veiklą, išlikdami nepriklausomi, nešališki, dori, garbingi, sąžiningi, užtikrindami savo veiklos konfidencialumą ir vientisumą.

4.2 Architektūros paslaugų teikėjai nesirenka savo partneriu blogos reputacijos asmenis ir nesutinka dirbti vienu iš vadovų už nusikaltimą teistam asmeniui, nes tai pakenktų to architektūros paslaugų teikėjo ar apskritai architektūros paslaugų teikėjų reputacijai, arba jeigu jis yra nemokus skolininkas, arba jo pavardė yra išbraukta iš kurio nors tos profesijos atstovų registro ne jo paties prašymu, arba jis neteko narystės pripažintoje organizacijoje, atstovaujančioje architektams ir (arba) kitiems architektūros paslaugų teikėjams.

⁹ Straipsnyje 27(1) sakoma: „Šalys narės imasi būtinų bendrų priemonių, kad teikėjai pateiktų savo kontaktinius duomenis, pirmiausia pašto adresą, fakso numerį arba el. pašto adresą ir telefono numerį, kuriais visi gavėjai, įskaitant gyvenančius kitose šalyse narėse, galėtų siųsti skundus arba reikalauti informacijos apie teikiamas paslaugas. Jei paslaugų teikėjo juridinis adresas skiriasi nuo adreso, kurį jis paprastai naudoja korespondencijai, paslaugų teikėjas nurodo ir savo juridinį adresą. Šalys narės imasi bendrų priemonių, kurios būtinos, kad teikėjai kuo greičiau atsakytų į 1 paragrafe minimus skundus ir kaip įmanydamos stengtųsi rasti **tenkinančius** sprendimus.“

¹⁰ Idem

¹¹ Straipsnyje 33(1) sakoma: „Vadovaudamasi nacionalinės teisės aktais, šalys narės kitos šalies narės kompetentingos institucijos prašymu teikia *informaciją apie drausminius ar administracinius veiksmus arba baudžiamąsias sankcijas ir sprendimus*, susijusius su nemokumu ar bankrotu, įskaitant sukčiavimą, priimtus kompetentingos institucijos teikėjo atžvilgiu ir *tiesiogiai susijusius su paslaugų teikėjo kompetencija* ar profesiniu patikimumu. *Informaciją teikianti šalis narė apie tai informuoja paslaugų teikėją.*“

- 4.3 Visi architektūros paslaugų teikėjai stengiasi savo veiksmais prisidėti prie šios profesijos žmonių nepriklausomumo, nešališkumo, savigarbos, sąžiningumo ir principingumo stiprinimo ir užtikrinti, kad jų atstovų ir darbuotojų elgesys neprieštarautų šiam kodeksui ir bet kuris asmuo, turintis verslo ryšių su kuriuo nors architektūros paslaugų teikėju, galėtų būti tikras, kad bus apsaugotas nuo nekompetentingumo ar suklastotų arba klaidinančių dokumentų.
- 4.4 Architektūros paslaugų teikėjas nėra diskriminuojamas dėl savo rasės, lyties, religijos, negalios, šeiminės padėties ar seksualinės orientacijos.
- 4.5 Visi architektūros paslaugų teikėjai turi užtikrinti sąžiningą ir deramą jų darbuotojų, įskaitant visus absolventus ir studentus, atliekančius profesinę praktiką, atlyginimą.
- 4.6 Architektūros paslaugų teikėjas nesisavina kito architektūros paslaugų teikėjo intelektualinės nuosavybės ir neteisėtai nesinaudoja jo idėjomis, jeigu negauna aiškaus sutikimo iš to paslaugų teikėjo, kuriam priklauso teisės į tą nuosavybę ar idėją.
- 4.7 Architektūros paslaugų teikėjas nedalyvauja jokiame projektų ar konkurenciniame konkurseose ir neteikia pasiūlymo, kai dalyvavimo sąlygos ir numatyta sutartis nesuteikia teisinės apsaugos konkurse dalyvaujančio paslaugų teikėjo intelektualinei nuosavybei.
- 4.8 Architektūros paslaugų teikėjas nedalyvauja jokiame projektų ar konkurenciniame konkurseose ir neteikia pasiūlymo, kai darbo ar paslaugų kokybės vertinimas arba būsimo paslaugų teikėjo profesinės kvalifikacijos vertinimas nėra dominuojantis kriterijus, vadovaujantis SIM direktyvos (COD 2004/0001) 1(1)¹² straipsniu.
- 4.9 Architektūros paslaugų teikėjas nedalyvauja jokiame projektų ar konkurenciniame konkurseose ir neteikia pasiūlymo, jeigu konfidencialiai pateikta prašoma atlygio suma bus pavišinta kitiems konkurso dalyviams prieš pasirenkant projektą ar architektūros paslaugų teikėją.
- 4.10 Joks architektūros paslaugų teikėjas, paskirtas konkurso vertinimo komisijos nariu, vėliau neužima jokių kitų pareigų, kurios sukeltų interesų konfliktą ir galimai paveiktų konkurso rezultatus.
- 4.11 Architektūros paslaugų teikėjas nekritikuoja kito architekto darbo piktavališkai arba nesąžiningai ir nesistengia jo diskredituoti.
- 4.12 Visi architektūros paslaugų teikėjai, prieš pradėdami derybas dėl sutarties pasirašymo parengti projektą ar atlikti kitą su savo profesija susijusį darbą ir žinodami arba pagrįstai pasiteiravę galintys sužinoti, kad tam pačiam klientui arba esamam ar būsimam vartotojui ir tam pačiam projektui ar su architekto profesija susijusiam darbui tuo pačiu metu yra paskirtas kitas architektūros paslaugų teikėjas, įsipareigoja apie tai informuoti tą kitą paslaugų teikėją.
- 4.13 Visi architektūros paslaugų teikėjai paskirti pareikšti savo nuomonę apie kito architektūros paslaugų teikėjo darbą, pagrįstai informuoti tą paslaugų teikėją, jeigu tai nepakenks būsimam ar jau vykstančiam bylos nagrinėjimui.

- 4.14 Visi architektūros paslaugų teikėjai užtikrina, kad jų finansai būtų tvarkomi pagal įstatymų reikalavimus.
- 4.15 Architektūros paslaugų teikėjo atstovas negali pasirašyti paraiškos statybos leidimui ir projektavimo leidimui gauti, statybos normų patvirtinimo paraiškos ar kokios nors kitos atitinkamos įstatymu numatytos paraiškos, išskyrus jei pasirašantis asmuo yra projektuotojas arba jei pasirašęs asmuo atitinkamai prižiūrėjo ar tikrino projektą.
- 4.16 Jeigu profesinio reguliavimo institucija ar profesinė institucija pateikia skundą ar iškelia bylą teisme registruotam ar licencijuotam architektūros paslaugų teikėjui ar firmai, bendrovei ar kitam juridiniam asmeniui, kuris yra registruotas arba licencijuotas architektūros paslaugų teikėjas, tas paslaugų teikėjas arba vyresnysis partneris, arba firmos, bendrovės ar kito juridinio asmens vadovas arba generalinis direktorius privalo asmeniškai atvykti (o ne siųsti teisinį ar kitą atstovą) ir atsakyti į skundą ar iškeltą bylą.

PABAIGA

¹² Atitinkamoje straipsnio 1(1) dalyje sakoma: „Šioje direktyvoje pateikiamos bendrosios nuostatos, skirtos padėti paslaugų teikėjams naudotis įsisteigimo laisve ir palengvinti laisvą paslaugų judėjimą, užtikrinant aukštą paslaugų kokybę.“